

Н.Г. Ушакова, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Г.М. Коломієць, д-р екон. наук, проф. (*ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків*)

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО ЕТАПУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сьогодні глобалізація вступила в якісно новий етап свого розвитку, який характеризується створенням єдиного фінансово-інформаційного простору на основі розвитку інформаційних і комунікаційних технологій, об'єднанням світу в єдину комунікативну систему, поширенням інтернету й засобів мобільного зв'язку, всезагальною цифровізацією. На основі інформаційних технологій з'явилися нові моделі економічної взаємодії, наприклад цифрові платформи, які, на думку деяких дослідників (Meeker, Parker, Van Alstyne), «є прискорювачем нової ери глобалізації». Це актуалізує дослідження еволюції глобалізаційних процесів із точки зору «цифрового погляду».

У 1990-х роках якісні зрушення в економіці були спричинені виникненням і розвитком інтернету, який і досі вважають основою цифрової економіки. Завдяки інтернету населення одержало доступ до інформації з усього світу, що вплинуло на інформаційну глобалізацію. Інтернет створив феномен соціальної глобалізації: почало розвиватися спілкування за допомогою соціальних мереж, програм-месенджерів, професійних мереж із близькими, друзями, роботодавцями, клієнтами, партнерами по бізнесу тощо в різних точках планети. Інтернет надав безкоштовний доступ до контенту з усього світу, спричинив віртуалізацію світової економіки й миттєвий доступ до її послуг (яскравий приклад – розвиток електронної торгівлі).

Протягом останніх двадцяти років подальший розвиток інформаційно-комунікаційних технологій створив нові передумови для змін в світовій господарській системі:

- розвиток сектору «Інтернет речей» шляхом розміщення цифрових датчиків у все більшій кількості електронних пристроїв;
- створення нових персональних пристроїв, нових цифрових моделей (хмарна обробка даних, цифрові платформи, цифрові послуги);
- зростаюча інтенсивність використання масивів даних із технологією big data;
- поява нових алгоритмів прийняття рішень, нових технологій автоматизації і роботизації.

У доповіді Глобального інституту McKinsey (MGI) «Цифрова глобалізація: нова ера глобальних потоків» наголошується, що цифрові

потоки, які практично були відсутні лише 20 років тому, нині значно більше впливають на зростання ВВП, ніж багатовікова торгівля товарами. Сьогодні світ взаємозалежний як ніколи, але характер цих зв'язків істотно змінився.

Із 2005 року кількість використовуваних трансграничних діапазонів частот (з урахуванням збільшення потоків інформації, пошукових запитів, даних, відео, транзакцій і внутрішньо-корпоративного трафіку) зросла більш ніж у 50 разів. Дослідження McKinsey Global Institute свідчать про те, що трансгранична пропускна здатність інтернету зросла з 2008 до 2018 р. більш ніж у 38 разів: із 2,4 ТБ/с до 93,0 ТБ/с. Очікується, що до кінця 2020 р. цей показник досягне величини 174,6 ТБ/с.

Окрім передачі цінних потоків інформації, потоки даних дозволяють переміщувати товари, послуги, фінанси й людей. Практично кожен вид трансграничної транзакції тепер має цифровий компонент. Глобальні потоки всіх типів підтримують зростання за рахунок підвищення продуктивності, а потоки даних підсилюють цей ефект за рахунок розширення участі й створення більш ефективних ринків. Аналіз MGI показує, що за останнє десятиліття всі типи потоків дозволили збільшити світовий ВВП на 10,1% порівняно з тими даними, які були б отримані без трансграничних потоків.

Отже, новий етап глобалізації можна визначити як «цифрову глобалізацію». Економічні суб'єкти все більше впроваджують цифрову систему у сферу своєї діяльності: впровадження технологій зберігання великих масивів даних; конверсія всіх часток інформаційних ланцюгів вартості з аналогового формату в цифровий; використання даних і технологій за новим призначенням шляхом перепрограмування та рекомбінації. В окремих секторах економіки з'явилися і починають домінувати компанії нового типу (Uber, Airbnb та ін.), існування яких у традиційній економіці було б неможливим.

Країни-лідери в розвитку цифровізації відзначають свої конкурентні переваги в одному або кількох напрямках глобальної цифрової економіки (Великобританія й Сінгапур у використанні світових фінансів і FinTech, США – в «інтернеті речей», Китай – в експорті цифрових технологій. Централізація світового капіталу дозволяє поглинати держави-банкрути, малий і середній бізнес, спричиняє погіршення екології тощо. Отже, цифровізація процесу глобалізації не вирішує проблеми диспропорційного розвитку світової економіки.